

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/teksty/64104,Pulkownik-Kazimierz-Glabisz-zolnierz-dzialacz-sportowy-patriota.html>

Powitanie Józefa Piłsudskiego po jego powrocie z pobytu w Pikieliszkach; peron dworca w Warszawie, 11.10.1934 r. Widoczni m.in.: ppłk Zygmunt Wenda (1. z prawej) i płk Kazimierz Głabisz (2. z prawej). Ze zbiorów Narodowego Archiwum Cyfrowego

BIOGRAM / BIOGRAFIA

Pułkownik Kazimierz Głabisz - żołnierz, działacz sportowy, patriota

OKRES HISTORYCZNY

(1939-1945) II wojna światowa

Autor: MAREK JOŃCZYK 03.01.2021

Przywołując bohaterskie postawy Polaków czasu II wojny światowej, warto przypomnieć postać żołnierza, którego losy we wrześniu 1939 r splotły się z

Kielecczyną. Chodzi o organizatora i dowódcę Grupy „Kielce”, walczącej z Niemcami od 5 do 7 września 1939 r. w bitwie pod Kajetanowem i Barczą.

Kazimierz Glabisz – w życiu cywilnym działacz sportowy i społeczny, publicysta, a nade wszystko żarliwy patriota – urodził się 10 lutego 1893 r. w Odolanowie koło Ostrowa Wielkopolskiego.

W drodze do Niepodległej

Po egzaminie maturalnym w 1913 r., rozpoczął studia prawnicze w Monachium. Po wybuchu I wojny światowej został w 1915 r. wcielony do armii niemieckiej. Po ukończeniu szkoły artylerii, skierowano go na front wschodni, a następnie na zachodni. Brał m.in. udział w walkach pod Ypres.

Pochodził z rodziny o silnych tradycjach patriotycznych. W okresie nauki w Gimnazjum Męskim w Ostrowie Wielkopolskim działał w niepodległościowym Towarzystwie Tomasza Zana. Jego wielką pasją był również sport. W 1908 r. był współzałożycielem oraz zawodnikiem ostrowskiego Gimnazjalnego Klubu Sportowego *Venetia* – pierwszego czysto polskiego klubu piłkarskiego w zaborze pruskim oraz członkiem Towarzystwa Sportowego *Sokół*. Po egzaminie maturalnym w 1913 r., rozpoczął studia prawnicze w Monachium. Po wybuchu I wojny światowej został w 1915 r. wcielony do armii niemieckiej. Po ukończeniu szkoły artylerii, skierowano go na front wschodni, a następnie na zachodni. Brał m.in. udział w walkach pod Ypres. Pod koniec wojny został ranny. Podczas leczenia w Poznaniu nawiązał kontakt z Polską Organizacją Wojskową. Po zakończeniu wojny, walczył przeciwko Niemcom w Powstaniu Wielkopolskim. W 1919 r. mianowany został podporucznikiem. Po zakończeniu powstania, pełnił służbę w Oddziale Operacyjnym Sztabu Dowództwa Głównego Armii Wielkopolskiej. W następnych latach brał udział w walkach decydujących o kształcie II Rzeczypospolitej. W wojnie polsko-bolszewickiej służył w Kwaterze Polowej Naczelnego Wodza i w Adiutanturze Generalnej. Uczestniczył w III powstaniu śląskim w 1921 r. oraz był członkiem Polskiej Komisji Przejęcia Górnego Śląska. W latach 1921-1922 pełnił służbę w Oddziale III Biura Ścisłej Rady Wojennej.

Powitanie Józefa Piłsudskiego po jego powrocie z pobytu w Piłkieliszkach; peron dworca w Warszawie, 11.10.1934 r. Widoczni m.in.: ppłk Zygmunt Wenda (1. z prawej) i płk Kazimierz Glabisz (2. z prawej). Ze zbiorów Narodowego Archiwum Cyfrowego

Żołnierz II RP

W 1929 r. po awansie do stopnia podpułkownika, rozpoczął trwającą do wybuchu II wojny światowej służbę w charakterze I oficera do zleceń Generalnego Inspektora Sił Zbrojnych. Tym samym był bliskim współpracownikiem i zaufanym marszałków Józefa Piłsudskiego, a następnie Edwarda Rydza-Śmigłego.

W 1922 r. został awansowany do stopnia kapitana. W 1923 r. ukończył na Uniwersytecie Poznańskim, przerwane podczas wojny, studia prawnicze. Był również absolwentem kursu doszkalającego w Wyższej Szkole Wojennej w Warszawie. Następnie pełnił służbę jako szef sztabu 14. Dywizji Piechoty w Poznaniu oraz jako dowódca dywizjonu w 14. Pułku Artylerii Polowej Wielkopolskiej w Poznaniu. Kolejno w latach 1925-1927

pełnił służbę jako oficer Oddziału III (Operacyjnego) Biura Ścisłej Rady Wojennej. W kolejnych dwóch latach, między 1927 a 1929 r., był oficerem Referatu „Niemcy” Oddziału II (Wywiadowczego) Sztabu Generalnego WP. W 1929 r. po awansie do stopnia podpułkownika, rozpoczął trwającą do wybuchu II wojny światowej służbę w charakterze I oficera do zleceń Generalnego Inspektora Sił Zbrojnych. Tym samym był bliskim współpracownikiem i zaufanym marszałków Józefa Piłsudskiego, a następnie Edwarda Rydza-Śmigłego.

Działacz sportowy

Płk Glabisz prowadził też aktywną działalność sportową. Uczestniczył w pracach Centralnego Instytutu Wychowania Fizycznego. Działał w polskim ruchu olimpijskim. Podczas Igrzysk Olimpijskich w Amsterdamie w 1928 r. był szefem polskiej reprezentacji lekkoatletycznej. Od 1929 r. aż do zakończenia II wojny światowej w 1945 r. był przewodniczącym Polskiego Komitetu Olimpijskiego. W 1936 r. był szefem olimpijskiej reprezentacji Polski podczas zimowych igrzysk w Garmisch-Partenkirchen oraz, w tym samym roku, letnich igrzysk w Berlinie. Był wielkim miłośnikiem futbolu, tenisa i szachów. Od 1937 r. był prezesem Polskiego Związku Piłki Nożnej. Ponadto był wiceprezesem Polskiego Związku Tenisowego, wiceprezesem klubu sportowego Polonia Warszawa oraz prezesem honorowym Polskiego Związku Szachowego.

Wręczenie państwowej nagrody sportowej wicemistrzowi świata w skokach narciarskich Stanisławowi Maruszowskiemu (pierwszy z lewej), Warszawa 1939 r. Pierwszy z prawej płk Kazimierz Glabisz. Ze zbiorów Narodowego Archiwum Cyfrowego

Międzynarodowe Zawody Samolotów Turystycznych (Challenge 1934) w Warszawie; wrzesień 1934. Stoją od lewej: płk Kazimierz Glabisz, kpt. Stanisław Skarzyński, płk Władysław Kalkus i redaktor Władysław Mart. Ze zbiorów Narodowego Archiwum Cyfrowego

Dowódca Grupy „Kielce”

Już 3 września marszałek E. Rydz-Śmigły, celem osłony koncentracji południowego zgrupowania Armii „Prusy”, wydał rozkaz utworzenia Grupy „Kielce”. Jej dowództwo powierzył płk. K. Glabiszowi. Jego zadaniem było zamknięcie wszystkimi możliwymi siłami zebranymi z garnizonów w Kielcach i w Radomiu przejścia szosy Kraków – Radom przez Góry Świętokrzyskie.

W dniu 1 września 1939 r. płk K. Glabisz został przeniesiony do Naczelnego Dowództwa WP na stanowisko

oficera do zleceń Naczelnego Wodza. Już 3 września marszałek E. Rydz-Śmigły, celem osłony koncentracji południowego zgrupowania Armii „Prusy”, wydał rozkaz utworzenia Grupy „Kielce”. Jej dowództwo powierzył płk. K. Glabiszowi. Jego zadaniem było zamknięcie wszystkimi możliwymi siłami zebranymi z garnizonów w Kielcach i w Radomiu przejścia szosy Kraków – Radom przez Góry Świętokrzyskie. Linia polskiej obrony znajdowała się na północny-wschód od Kielc, na odcinku od Dąbrowy do Świętej Katarzyny. Trzon Grupy „Kielce” stanowiły: rezerwy 154. Pułk Piechoty pod dowództwem ppłk. Aleksandra Idzika, formowany na bazie rezerw 4. Pułku Piechoty Legionów w Kielcach, oraz kilka baterii artylerii z 55. Pułku Artylerii Lekkiej, tworzonego na bazie rezerw 2. Pułku Artylerii Lekkiej w Kielcach.

Oddziały te wieczorem 4 września zajęły stanowiska w pierwszej linii polskiej obrony rozciągającej się na odcinku od Dąbrowy przez Wiśniówkę, Mąchocice, Krajno po Świętą Katarzynę. Drugą linię polskiej obrony obsadziły oddziały Podgrupy „Radom” pod dowództwem ppłk. Bronisława Kowalczewskiego. W jej składzie znajdowały się 93. Pułk Piechoty z batalionem nadwyżek z 72. Pułku Piechoty, pułk z Ośrodka Zapasowego 16. Dywizji Piechoty złożony z trzech batalionów nadwyżek z 64., 65. i 66. pułków piechoty oraz bateria armat z 55. Pułku Artylerii Lekkiej, Bateria Artylerii Przeciwlotniczej z Krakowskiej Brygady Kawalerii oraz Batalion Wartowniczy Nr 15 z Radomia. Jednostki te dotarły do Zagnańska nocą z 3 na 4 września i zajęły stanowiska w okolicach miejscowości Chrusty, Lekomin, Barcza i Klonów. Łącznie siły polskie liczyły ok. 7 tys. żołnierzy.

Pod Dąbrową, Kajetanowem, Barczą i Iłżą

Wojska niemieckiej 2. Dywizji Lekkiej, po zajęciu Kielc 5 września, wczesnym popołudniem rozpoczęły atak na polskie pozycje pod Dąbrową. Rozpoczęła się krwawa, trzydniowa bitwa. W jej trakcie Polacy odparli kilka niemieckich ataków. Niemcy drugiego dnia walk zastosowali manewry oskrzydłające z zachodu przez Niewachłów, Tumlin na Kajetanów oraz od wschodu na Masłów, Mąchocice i Barczę. Tym samym 6 września środek ciężkości działań przeniósł się na obszar między Kajetanowem, Barczą i Zagnańskiem.

Wieczorem 6 września płk Glabisz, po odprawie sztabowej w 12. Dywizji Piechoty, otrzymał rozkaz wyjazdu do Warszawy. Jego obowiązki przejął ppłk Kowalczewski. Otrzymał on rozkaz wycofania z rejonu Barczy, Kajetanowa i Zagnańska i kontynuowania obrony w rejonie Łącznej. Ostatnie oddziały zgrupowania opuściły teren walk pod Wiśniówką i Kajetanowem nocą z 7 na 8 września 1939 r. Byli to żołnierze 154 pp pod dowództwem ppłk. Idzika, którzy przegrupowali się do lasu koło Klonowa. Rankiem, 8 września dotarli do Psarów koło Bodzentyna. Grupa „Kielce”, zredukowana wskutek strat do dwóch batalionów, przejęła następnie osłonę odwrotu należącej do armii „Prusy” Grupy Operacyjnej gen. Stanisława Skwarczyńskiego. W dniu 8 września po przeprawie przez Kamienną brała udział w końcowej fazie bitwy pod Iłżą.

W Polskich Siłach Zbrojnych na Zachodzie

W 1941 r. przez Bliski Wschód, dotarł do Londynu. Tutaj objął stanowisko szefa Oddziału I Sztabu Naczelnego Wodza. Na przestrzeni kolejnych lat pełnił ważne funkcje w Polskich Siłach Zbrojnych na Zachodzie. W uznaniu zasług poniesionych w czasie II wojny światowej 1 czerwca 1945 r. został awansowany do stopnia generała brygady.

Po stoczonej bitwie łżeckiej, płk Glabisz ranny, przebijał się z rozbitymi oddziałami polskimi do Warszawy. W 1940 r. przedostał się na Węgry, gdzie uczestniczył w przerzucie polskich żołnierzy, do tworzącej się na Zachodzie polskiej armii. W 1941 r. przez Bliski Wschód, dotarł do Londynu. Tutaj objął stanowisko szefa Oddziału I Sztabu Naczelnego Wodza. Na przestrzeni kolejnych lat pełnił ważne funkcje w Polskich Siłach Zbrojnych na Zachodzie. Od 14 czerwca 1942 r. był zastępcą dowódcy stacjonującej w Szkocji 1. Samodzielnej Brygady Strzelców. 20 lutego 1943 r. mianowano go zastępcą dowódcy 1. Dywizji Grenadierów. W listopadzie tego samego roku objął dowództwo 2. Dywizji Grenadierów Pancernych. W końcowej fazie wojny, od 15 lutego 1945 r. dowodził 4. Dywizją Piechoty. Głównodowodzącym tego związku taktycznego pozostawał do 1947 r., czyli momentu jego rozformowania w Wielkiej Brytanii. W uznaniu zasług poniesionych w czasie II wojny światowej 1 czerwca 1945 r. został awansowany do stopnia generała brygady.

Na emigracji w Londynie

Po zakończeniu II wojny światowej, nie powrócił do Polski. Pozostał na emigracji w Londynie. Był aktywnym działaczem polonijnym, społecznym i sportowym. Prężnie działał w polskich organizacjach i stowarzyszeniach wojskowych. Utworzył Radę Wychowania i Sportu. Był twórcą i przewodniczącym emigracyjnego Związku Polskich Klubów Sportowych. Organizował liczne imprezy, mecze, mistrzostwa i zawody dla rozsianych po świecie Polaków. Ważną częścią jego emigracyjnego życia była działalność publicystyczna. Publikował w prasie emigracyjnej. Z jego inicjatywy ukazywały się „Nowiny Sportowe”, jedyny periodyk o tym profilu wydawany na emigracji. Opublikował również swoje wspomnienia z lat gimnazjalnych.

***

Kazimierz Glabisz zmarł w Londynie 26 listopada 1981 r. Urna z jego prochami spoczęła w londyńskim kościele pw. św. Andrzeja Boboli. Dopiero w 2008 r. z inicjatywy władz Odolanowa, jego doczesne szczątki

zostały sprowadzone do rodzinnego miasta. Spoczęły w grobowcu, na dziedzińcu kościoła pw. św. Marcina.

Gen. K. Glabisz za swoje czyny i działalność na rzecz Ojczyzny, był wielokrotnie odznaczony, m.in.: Krzyżem Niepodległości z Mieczami, Krzyżem Komandorskim, Krzyżem Oficerskim i Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Walecznych, Złotym Krzyżem Zasługi, Medalem Pamiątkowym za Wojnę 1918-1921 i Medalem Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości. Był również kawalerem wielu orderów i odznaczeń zagranicznych, w tym francuskiego Krzyża Oficerskiego Legii Honorowej, belgijskiego Krzyża Kawalerskiego Orderu Leopolda, czeskosłowackiego Medalu Złotego Orderu Białego Lwa, Krzyża Oficerskiego z Mieczami Orderu Gwiazdy Rumunii oraz odznaczeniami honorowymi Estonii i Łotwy.

Postać gen. K. Glabisza oraz jego żołnierzy upamiętniają inskrypcje na pomnikach im poświęconych w podkieleckim Kajetanowie i Barczy oraz w rodzinnym Odolanowie. Na ostatnim z nich widnieją słowa najlepiej oddające jego osobę oraz poświęcenie i miłość do Polski:

„Żywot cały w kraju i za krajem, w wojnie i pokoju Ojczyźnie poświęcił”.

**Kazimierz Glabisz w mundurze
ppłk. Wojska Polskiego. Ze
zbiorów Narodowego Archiwum
Cyfrowego**

COFNIJ SIĘ